

AUDAX TEXTIELMUSEUM TILBURG

Jaarverslag 2011

Audax / **Textielmuseum** / Tilburg

Een instelling van Stichting Mommerskwartier

AUDAX TEXTIELMUSEUM TILBURG

Jaarverslag 2011

Audax **Textielmuseum** Tilburg kijkt terug op een enerverend jaar

2011 stond in het teken van vele activiteiten. Zo was er onder meer een onderscheidend aanbod van tentoonstellingen, presentaties, zowel in- als extern en van educatieve projecten. Twee prestigieuze opdrachten uitgevoerd door het TextielLab moeten met name worden genoemd. Het betreft de textiele aankleding van The Exchange, het nieuwe Fashion hotel in Amsterdam en de ontwikkeling van een volumineus wandkleed ontworpen door het architectenbureau OMA, gemaakt voor de uitbreiding van de Rothschild Bank Headquarters in Londen.

Als klap op de vuurpijl verkreeg het Textielmuseum in het najaar de nominatie voor de European Museum of the Year Award 2012.

Het museum kijkt terug op een enerverend jaar. Een jaar waarin 'Europa' toenemende aandacht kreeg, zoals in dit verslag te lezen valt.

Wat deden we voor
onze bezoekers en gebruikers?

Qua programmering zette het Textielmuseum in op een inhoudelijk en kwalitatief goed jaar. Het nam ook actief deel aan het themajaar Tilburg Textiles in het kader van 2018 Brabant Culturele hoofdstad van Europa. Daarnaast was het museum 'extern' meer zichtbaar. Het presenteerde zich met het Yearbook TextielLab 2010 tijdens de Meubelbeurs in Milaan. Ook was een presentatie van het museum te bezoeken tijdens Inside Design in Amsterdam en presenteerde het zich tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven. Met de investering in nieuwe machines verwachten we de gebruikers van het Lab nog beter van dienst te kunnen zijn in de toekomst.

De resultaten in 2011 waren onder meer:

- Nominatie European Museum of the Year Award 2012
- Projecten TextielLab
- Inspirerende tentoonstellingen
- Presentaties TextielLab
- Externe presentaties
- Nieuw aanbod: expertmeetings
- European Textile Trainee project en publicatie
- Interconnections
- Aanbod TextielAcademie en publieksevenementen
- Meer aandacht voor social media
- Deelname publieksmonitor
- Collectieverwervingen
- Collectie Zoeksysteem en beeldbank
- Dienstverlening via de bibliotheek
- Investerings in (machines) TextielLab
- Bezoekersresultaten

Nominatie European Museum of the Year Award 2012

Het Textielmuseum is eind 2011 genomineerd voor de prestigieuze 'European Museum of the Year Award 2012'. Deze award wordt jaarlijks toegekend en is Europa's belangrijkste erkenning voor musea. Deze award wordt al uitgereikt sinds 1977. Het is een prijs van The European Museum Forum, een organisatie van de Raad van Europa. Alleen musea die bezoekers uitzonderlijke kwaliteit bieden en innovatief zijn, mogen meedingen. In aanmerking komen nieuwe musea of musea die recent werden gerenoveerd of gemoderniseerd. In mei 2012 wordt het winnende museum van het jaar 2012 bekend gemaakt.

Projecten TextielLab

De textiele aankleding van The Exchange, het nieuwe Fashion hotel in Amsterdam, was een uniek project waarbij de kennis en kunde van alle medewerkers van het TextielLab optimaal werd benut. Ook de ontwikkeling van een 110 meter lang wandkleed ontworpen door het befaamde architectenbureau OMA (van architect Rem Koolhaas) was een mijlpaal.

The Exchange hotel is een initiatief van het Lloyd Hotel & Culturele ambassade in samenwerking met het

Amsterdam Fashion Institute (AMFI) en het TextielLab. Getalenteerde studenten werkten bijna het hele jaar intensief samen met het Lab. De stoffen waren het bouw materiaal voor dit prachtige, nieuwe hotel aan het Damrak. Al deze bijzondere stoffen werden vervolgens geïmpregneerd door een externe partner in verband met de brandveiligheid. Daarnaast ontwikkelde het TextielLab brandveilige Trevira CS stoffen op een speciaal voor het project opgezette Trevira CS ketting.

Wat zo bijzonder is aan de samenwerking met het TextielLab is dat je zo 'n direct contact met de materialen hebt. Dat je de stoffen ziet worden van niets tot iets. Het is fascinerend wat dit project doet met het idee over stoffen. Meters stof zijn er geweven en gebreid, met veel aandacht voor de ontwikkeling van de designs, van schets naar eindproduct. Daarom is het zo leuk om met elkaar samen te werken, we passen samen!
[Suzanne Oxenaar, initiator en directeur The Exchange hotel]

Voor het Nederlandse architectenbureau OMA mocht het Lab textiel ontwikkelen voor de uitbreiding van de Rothschild Bank Headquarters in Londen. In contrast tot het moderne gebouw van staal en glas, oriënteert OMA zich in het interieurontwerp op de geschiedenis van de bankiersfamilie. Een 30 meter breed wandkleed voor de privé- en VIP ruimtes kwam tot stand, waarbij gebruik werd gemaakt van innovatieve garens en een gedurfd kleurgebruik.

Het TextielLab is voor ons bijna een stukje van ons eigen bureau, de wisselwerking is fantastisch! De sfeer is heel prettig, informeel maar ook heel professioneel.
[Ellen van Loon, partner OMA]

Ook voor overheden heeft het Lab dit jaar projecten uitgevoerd. Voor de Zuid-Hollandse gemeente Puffershoek ontwierp Annelys de Vet een kalender in het kader van activiteiten rondom een nieuwbouwwijk. Elke nieuwe bewoner ontvangt van de gemeente als welkomstgeschenk één droogdoek uit de serie van twaalf, samen met een kleine publicatie over het project. Een

uitvergroete versie van de droogdoek van de maand wordt iedere maand op een centrale plek in de openbare ruimte geplaatst. Voor het provinciehuis Maastricht ontwierp Karin Peulen het geweven wandkleed 'Hemelswater.' Het vult één muur van de kantine van het Provinciehuis in Maastricht.

Elk jaar geeft het museum zelf opdrachten aan ontwerpers en kunstenaars om werk te vervaardigen in het TextielLab. Het werk, maar ook de stadia hier naar toe, zoals schetsen, proeven en stalen, worden opgenomen in de museumcollectie. In 2011 waren er zeven opdrachten: aan Borre Akkersdijk, Painted, Mara Skujeniece, FormaFantasma, Sonja Bäümel, Emilie Pallard en Piet Paris. Daarnaast werden voor de museumcollectie zeven objecten/installaties gekocht, die eveneens in het TextielLab zijn vervaardigd. Hierbij gaat het om werk van Studio Makkink & Bey, Eugène van Veldhoven, Conny Groenewegen, Claire Vos, JanTaminiau en Christien Meindertsma [2].

De verwervingen op het gebied van kunst en vormgeving werden in 2011 wederom gesubsidieerd door de Mondriaan Stichting (€ 50.000) en de provincie Noord-Brabant (€ 21.500).

Inspirerende tentoonstellingen

De voorjaartentoonstelling bracht de industrieel ontwerper Diek Zweegman (1937-2004) uit de schaduw. Zweegmans naam is verbonden aan de ontwerpen van vernieuwend vloertapijt, geproduceerd door de firma Van Besouw in Goirle. Ook was er op de tentoonstelling aandacht voor haar autonome werk (pentekeningen), de fotografie van landschappen en planten waarmee ze later naar voren trad en haar jarenlange docentschap aan de Gerrit Rietveldacademie. Derdejaars studenten van de afdeling visuele communicatie van de Fontys Hogescholen in Tilburg verdiepten zich in het werk en de persoon van Zweegman en maakten verrassende vodcasts (korte filmpjes af te lezen via de QR code) die op de tentoonstelling waren te zien en te horen. De hoofdtitel van de expositie 'De vijfde wand' verwees naar het in kringen van vormgevers en architecten gebruikte begrip voor 'de vloer.'

Onder de titel 'The making of... Projects of the TextielLab' toonde het museum gedurende de zomermaanden voor de derde keer (eerder in 2004 en 2008) een boeiend overzicht van projecten die de afgelopen jaren in het TextielLab zijn gerealiseerd. Het werk, maar vooral de werkwijzen, van ontwerpers en kunstenaars van naam, zoals Bertjan Pot, Maarten Baas, JanTaminiau en Barbara Broekman en van aanstormend talent als Mara Skujeniece, Bart Hess en Digna Kosse, werden onder de loep genomen. De tentoonstelling bestond vrijwel uitsluitend uit collectiestukken, deels collectieopdrachten vanuit het museum verleend, deels aankopen van de ontwerpers en kunstenaars zelf.

Binnen de context van de manifestatie Tilburg Textiles, in gang gezet vanwege de mededinging van Brabantstad Culturele Hoofdstad van Europa in 2018, presenteerde het museum in het najaar de tentoonstelling 'i FABRIC. EUROPEAN TALENT'. Getoond werd werk van een jonge generatie talentvolle ontwerpers uit Europa, niet langer dan vijf jaar afgestudeerd, actief op het gebied van mode, interieurtextiel en design. Research toonde aan dat de opleidingen Central Saint Martins College of Art and design in Londen, de modeopleiding van de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen en de Design Academy Eindhoven veelbelovende ontwerpers hebben afgeleverd. Ook was een selectie te zien van werk gemaakt door eindejaarstudenten binnen het European Textile Trainee Project, in 2007 geïnitieerd door het Textielmuseum. Speciaal voor de tentoonstelling zijn filmportretten gemaakt van drie ervaren spelers in het veld: modeontwerper Walter van Beirendonck, kunstenaar Lucy Orta en Anne Hojgaard Jorgensen, artistiek directeur van het Deense textielbedrijf Kvadrat. Als 'tegenhanger' van het jonge talent gaven zij inzicht in hun professionele beroepspraktijk.

De provincie Noord-Brabant en de gemeente Tilburg subsidieerden dit tentoonstellingsproject (gezamenlijk € 45.000)

Aansluitend op de tentoonstelling is een online ontwerpwedstrijd georganiseerd met als doel een Europees platform te creëren voor jonge, talentvolle ontwerpers via facebook. Zij presenteerden hier een

ontwerp voor een vernieuwende tafelloper. Het winnend ontwerp - waarop via facebook werd gestemd - is in het TextielLab geweven. Naast de 32 ontwerpers die deelnamen, heeft dit initiatief meer dan 200 nieuwe Europese facebook volgers voor het museum opgeleverd.

'Timetables' is de titel van de (jaarlijkse) presentatie in de DamastWeverij die in het najaar gereed kwam. Ditmaal is gekozen voor een uniek samengaan van het door een verzamelaar beschikbaar gestelde en geselecteerde serviesgoed, in Nederland gemaakt van 1900 tot nu, met tafelgoed uit de rijke museumcollectie.

Kortom met deze tentoonstelling, catalogus en filmpjes krijgt de kijker en lezer een compleet beeld van zowel de persoon Diek Zweegman als haar werk. Wie had gedacht dat 'de vijfde wand' zoveel karakter zou hebben?

*[Victoria Anastasyadis op blog archief
www.designgeschiedenis.nl, 12 april 2011]*

Presentaties TextielLab

Op het PlatForm, de bovenste verdieping van het EntreeGebouw, vonden twee presentaties 'TextielLab behind the scenes' plaats: projecten uitgevoerd in het TextielLab en tevens gepresenteerd in het Yearbook TextielLab 2010 en als tweede 'The Exchange' gewijd aan de inrichting van het gelijknamige hotel, geopend december 2011 in Amsterdam, waarvoor studenten van het Amsterdam Fashion Institute de kamers mochten inrichten en hierbij gebruik maakten van de faciliteiten van het TextielLab.

Externe presentaties

Het museum presenteerde zich met het (tweede) Yearbook TextielLab 2010 tijdens de Meubelbeurs (Salone di Mobile) in Milaan. Hiervoor werd de presentatieruimte van de Design Academy Eindhoven ter beschikking gesteld en het Yearbook uitgereikt aan onderwijsdirecteur Annemieke Eggenkamp. Een vertegenwoordiging van het Textielmuseum: creatief leider TextielLab, conservatoren kunst en vormgeving en Europees textieldesign, pr functionaris en een drietal

productontwikkelaars waren hierbij vertegenwoordigd. In Nederland waren er in respectievelijk Amsterdam en Eindhoven presentaties te zien. Tijdens de beurs Inside Design, georganiseerd door Elle Wonen in Amsterdam werd een onderdeel van de tentoonstelling 'The making of...' getoond. Het TextielLab presenteerde zich samen met vier andere werkplaatsen op de Dutch Design Week in Eindhoven onder de titel 'Crafts.' Iedere werkplaats had zijn eigen presentatie met daarnaast een 'best of' tafel met eindproducten. Het Lab liet twee projecten zien: Christien Meindertsma met 'GZ59 west' en Bert Jan Pot met 'Font of the Loom.' Ruim 40.000 bezoekers leverde de Dutch Design Week op.

Nieuw aanbod: expertmeetings

In het voor- en najaar van 2011 organiseerde het museum twee expertmeetings waar, op uitnodiging van het museum, ontwerpers, kunstenaars, architecten, wetenschappers en bedrijfsleven presentaties en discussies verzorgen. Niet in de vorm van een traditionele lezing, maar met discussie en feedback met elkaar en met de 'zaal'. Doel van de expertmeetings is informatie uit te wisselen en netwerken tot stand te brengen (meet and greet).

In de eerste expertmeeting 'Interieur argumenten' presenteerde architectenbureau OMA het interieurproject in opdracht van Rothschild Bank Headquarters in Londen waarbij het nauw met het TextielLab heeft samengewerkt. De rollen van opdrachtgever, opdrachtnemer en producent werden bediscussieerd. Gespreksleider was Edvard Daamen van het Nederlands Interieur Instituut. In de tweede meeting 'Inspired by bacteria' stond de toenemende aandacht voor bacteriën in relatie tot textiel centraal. Ontwerper Sonja Bäümel en wetenschapper Usha Rashmi Amrit namen dit onderwerp uitgebreid onder de loep. Tim Vermeulen van Stichting Premsele was gespreksleider. In totaal namen aan beide meetings 136 personen deel.

In het verslagjaar is tevens een onderzoek verricht naar een Masterclass nieuwe stijl. Gebleken is dat deze in 2011 nog niet uitvoerbaar was. De activiteit is echter niet volledig van de agenda. In 2012 wordt deze meegenomen in de nieuwe strategische koers.

European Textile Trainee project en publicatie Interconnections

Voor het vierde jaar organiseerde de TextielAcademie het European Textile Trainee (ETT) programma in het najaar 2011. Het ETT is een uitwisseling met Europese (master-) studenten van internationale textiel- en designopleidingen in Europa. De studenten namen deel aan een leer- en werkperiode van vijf weken in het TextielLab, ondersteund door workshops en werkbezoeken aan bedrijven. Ten slotte vond een leerstage plaats bij Europese (textiel-) bedrijven. Eind december kwam de publicatie Interconnections, European Textiles Trainees 2008 – 2011 gereed waarin het succesvolle project wordt uitgelicht en in woord en beeld inzichtelijk wordt wat het project de trainees heeft opgeleverd.

Something when you make something new, you don't understand it yet... that comes later.

[Carina Diepens, docent Sint Lucas, Gent]

Aanbod TextielAcademie

In 2011 heeft het Textielmuseum 2.400 academiestudenten, 3.000 ROC studenten, 3.000 leerlingen voortgezet onderwijs en 2.500 leerlingen basisonderwijs ontvangen. Zij maakten gebruik van de educatieve programma's aangeboden door de TextielAcademie. Dit jaar was er groei bij de academiestudenten. De deelname aan de (meerdaagse) textielprogramma's ontwikkeld voor ROC-studenten bleef stabiel ten opzichte van vorig jaar. Dat gold ook voor het aantal leerlingen dat vanuit het voortgezet onderwijs deelnam. Het bezoek van leerlingen vanuit het basisonderwijs nam wat af. De meerdaagse programma's voor ROC-studenten werden uitgebreid met een cursus breien. Met de aanschaf van 10 breimachines konden studenten zelf aan de slag om de basistechniek te leren. De School voor Mode van het ROC Tilburg, heeft deze meerdaagse breicursus structureel in het lesprogramma opgenomen. Ook andere opleidingen komen voor dit aanbod meerdere dagen naar het museum. De Design Academy Eindhoven continueerde in 2011 de 10-weekse Textielminor voor haar 3e-jaars studenten. De studenten werkten gedurende deze Minor vijf dagen

in het TextielLab. Ook andere opleidingen zoals Amsterdam Fashion Institute (AMFI), Academie voor Beeldende Kunsten Maastricht en Sint Lucas, Hogeschool Beeldende Kunst / Textielontwerp uit Gent hebben inmiddels meerdaagse programma's in hun curriculum opgenomen en bezochten het afgelopen jaar het museum.

Voor de leerlingen van de onderbouw van het voortgezet onderwijs is een nieuw educatief erfgoedprogramma onder de naam Textiel BinnensteBuiten ontwikkeld. Het programma bestaat uit twee onderdelen: één binnen en één buiten het museum. In de buitenopdracht gaan de leerlingen in groepjes het (textiele) erfgoed van de omgeving van het museum met een iPad ontdekken. Studenten van de richting ArtCoDe, Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg, maakten filmpjes en animaties voor dit programma. Het project is tot stand gekomen met financiële steun van de Provincie Noord-Brabant (€ 50.000 gedurende twee jaar). Begin 2012 wordt het aan docenten en relaties gepresenteerd en kan het door scholen worden geboekt.

Publieksevenementen

In 2011 organiseerde het Textielmuseum drie publieksevenementen. In april haakte het aan op het thema 'Laat je trakteren door het museum!' tijdens het 30ste Nationale Museumweekend. Het museum trakteerde de bezoekers op vrije toegang, rondleidingen, een expositie van Jan Ligthartschool Rendierhof, demonstraties in het TextielLab en van Handweverij Vincentius en op een workshop. 1.671 bezoekers bezochten het Museumweekend. In 2010 waren dat er 1.683. In september vond de Open Monumentendag plaats. Het thema was 'Nieuw gebruik – Oud gebouw'. De extra activiteiten waren rondleidingen door het museumcomplex, een speurtocht door het museum en openstelling van de bibliotheek. Het museum was vrij toegankelijk voor de 520 bezoekers op deze dag. In 2010 bezochten 552 bezoekers deze dag. Tijdens de eerste cultuurnacht Tilburg die plaatsvond in het kader van 'Tilburg Textiles' opende het Textielmuseum op ongewone tijden zijn deuren met een verrassend

programma voor fashionista's en designliefhebbers. Bijzondere films, extravagante performances, verzorgd door modeontwerper Bas Kosters en anderen, verrassende ontmoetingen met Tilburgse makers, een dansvloer en hapjes zorgden voor een bijzondere invulling van de TEXnight. Ruim 500 bezoekers bezochten dit nieuwe evenement.

Meer aandacht voor social media

Het museum heeft afgelopen jaar de activiteiten op het gebied van social media versterkt. Er is hard gewerkt om het aantal fans op facebook te vergroten en te voorzien van actuele informatie. Daarnaast werd er sinds het begin van dit jaar druk getwitterd. Er is een online ontwerpwedstrijd (i CONTEST) ontwikkeld die via facebook is gelanceerd (app). Ook postte het museum regelmatig op blogs, verzond het maandelijks een digitale nieuwsbrief en werd de website actief van informatie en nieuws voorzien. De digitale communicatiemiddelen nemen een steeds prominenter plaats in, mede gelet op de bezuinigingen. Op die manier besparen we kosten (terugdringen fysieke verzending per post) en bereiken doelgroepen gericht. Dit is eveneens de reden waarom we na 25 jaar zijn gestopt met het, in samenwerking met de Stichting Vrienden van het Textielmuseum, uitgeven van de Textuur. Ook de museumbrede werkgroep Textiel Informatie Beleid (TIB), gestart in 2010, wijdde zich in het verslagjaar aan gebruik van social media. Daarnaast aan toepassing van ICT in educatieve projecten, aspecten van beveiliging, opslag en uitwisseling van digitale bestanden en draadloos internet als service naar het publiek (WiFi).

Publieksmonitor

In januari 2011 is gestart met een publieksmonitor. Elke tiende bezoeker krijgt het verzoek om met een persoonlijke inlogcode thuis via een website aan een bezoekersenquête deel te nemen. Op deze manier kan het museum de bevindingen van de museumbezoekers toetsen. In totaal zijn er afgelopen jaar 147 bezoekersenquêtes ingevuld. De resultaten laten zien dat de meeste bezoekers voor het museum in het geheel komen en het totale aanbod met een ruime 8 beoordelen. Ongeveer eenderde van de bezoekers komt

uit Tilburg en de Provincie Noord-Brabant. Daarnaast bezoekt ongeveer eenderde van de deelnemers het museum voor de eerste keer. De bezoekers worden vooral middels persoonlijke contacten en via de digitale communicatiemiddelen op het museum geattendeerd. Vrouwelijke bezoekers zijn flink in de meerderheid. Resultaten uit en het gebruik van de publieksmonitor worden in 2012 meer specifiek geëvalueerd.

Collectieverwervingen

In 2011 zijn weer bijzondere verwervingen voor de collectie gedaan. Enkele voorbeelden met betrekking tot de (deel)collectie kunst en vormgeving zijn, naast de al genoemde genoemde projecten uitgevoerd in het TextielLab, divers huishoudtextiel, vloerkleden en glaswerk van Studio Scholten & Baijings, twee wandkleden uit de jaren 1960 van Krijn Giezen, tafelgoed van de jonge Willemijn van der Sloot en het sieraad 'Zwangere pandameermin' van Felieke van der Leest. Daarnaast hebben we onder meer prachtig damast geschonken gekregen, waaronder verschillende dessins uit de Art Nouveau-periode. Naar aanleiding van de tentoonstelling over Diek Zweegman, ontvingen we uit haar nalatenschap ontwerpen en textiel. Binnen de (deel)collectie industriële cultuur was de schenking van een decoratief glas, vervaardigd voor de in 1951 jubilerende H.J.M. de Wit Textielnijverheid uit Helmond, een waardevolle aanwinst.

*Op het gebied van textielvormgeving zijn weliswaar andere musea in Nederland actief. Uw instelling neemt echter een bijzondere positie in, omdat u vormgeving aankoopt en toont in relatie met het productieproces. Verder geeft uw instelling kunstenaars, ontwerpers en studenten gelegenheid tot experimenteren en werkt u als intermediair tussen kunstenaar en textielindustrie enerzijds en kunstenaar en publiek anderzijds. Op deze manier geeft uw museum op een voorbeeldige wijze invulling aan de eigen rol binnen de keten productie, presentatie en aankoop.
[Uit toekenningsbrief subsidie collectie kunst en vormgeving door Gitta Luiten, directeur Mondriaan Stichting, 2 december 2011]*

Collectie Zoeksysteem en beeldbank

In 2011 is er een upgrade geweest van het Collectie Zoeksysteem. Naast inhoudelijke verbeteringen en uitbreidingen heeft het zoeksysteem een realtime verbinding gekregen met de museumdatabase. Groot voordeel hiervan is dat het zoeksysteem nu actueler is en de meest recente gegevens van de collectie weergeeft. Er wordt naar gestreefd om de collectie in de loop van 2012 zo volledig mogelijk online te laten zien. In 2011 zijn hiervoor de nodige voorbereidingen getroffen en is de collectie textielvormgeving, naast andere collecties, al grotendeels beschikbaar.

In 2011 is verder een omvangrijk project gestart om het digitale beeldmateriaal van tentoonstellingen en activiteiten uit de periode 2000-2010 op te schonen en verder te ontsluiten. De registrar en fotograaf werken hierbij nauw samen. Ook is gewerkt aan het opzetten van nieuwe beeldstandaarden en procedures voor fotobestellingen. In 2012 wordt dit verder afgerond. De filmcollectie is in 2011 voor een belangrijk deel opgeschoond en gedigitaliseerd. Het gaat om films die gemaakt zijn door of in opdracht van het museum. Dit krijgt in 2012 een vervolg met het resterende materiaal.

Dienstverlening via de bibliotheek

In 2011 brachten in totaal 3.315 personen een bezoek aan de bibliotheek (2.485 in 2010). Onder de individuele bezoekers telden we ruim 100 studenten die aan een textielopleiding studeren en ruim 90 van hen waren ontwerpers. De bibliotheek wordt veel bezocht door museumbezoekers (1.363 bezoekers). 1.556 personen bezochten de bibliotheek in groepsverband tijdens een rondleiding of om deel te nemen aan de workshop Textielwarenkast. Het groepsbezoek bestond voor het overgrote deel uit studenten van kunstacademies en ROC's. Medewerkers van het Textielmuseum maken regelmatig gebruik van de bibliotheek. De afdeling educatie heeft een workshop ontwikkeld bij de Textielwarenkast. Deze workshop wordt in de bibliotheek gegeven aan scholieren uit het voortgezet onderwijs en studenten van ROC opleidingen. Tijdens de workshop doen de deelnemers op een actieve manier kennis op over grondstoffen voor textiel.

Zij maken hier ook gebruik van de in 2011 verschenen publicatie over de Textielwarenkast, geschreven door ontwerper en materiaalexpert Simone de Waart, waarin de inhoud van de kast (grondstoffen en materialen) wordt beschreven en uitgediept. Eind 2011 is een start gemaakt met de inrichting van de Stalenkamer. Stalen van bijvoorbeeld Weverij De Ploeg en andere belangrijke Nederlandse textielbedrijven krijgen een plek in dit speciale depot op locatie in de bibliotheek, zodat bezoekers kennis kunnen nemen van onze textielcollectie.

Investeringen in machines van het TextielLab

In het kader van de provinciale subsidietoekenning Authentieke Ketting, die eind 2011 afliep, is een vijftal nieuwe machines en zijn enkele aanpassingen voor de Dornier weefmachines aangekocht. De subsidieregeling stelt overigens als verplichting dat de Stichting Mommerskwartier eenzelfde bedrag ter beschikking stelt. Dus kan gesteld worden dat de helft van de gedane investeringen door de Stichting zelf is opgebracht. Bij de keuzes voor de investeringen is, naast het kunnen verbeteren van het product, ook gekeken naar betrouwbaarheid van de leveranciers.

Op het gebied van de breitechniek werd een nieuwe Stoll knit and wear machine aangekocht. Met deze vlakbriemachine is het mogelijk in twee soorten steekgroottes te werken en kunnen tegelijkertijd zeer grove garens worden verwerkt. Een multifunctionele twijnmachine is van Turkse makelij. Ze wordt bediend via een touchscreen en draait volautomatisch. Van Italiaanse origine zijn twee nieuwe spoelmachines. Een staat in de afdeling breien en is uitgerust met een paraffine systeem. Breigarens kunnen hiermee worden gecoat waardoor ze beter zijn te verwerken. Deze machine is op ons verzoek ingericht met een één conische en één cilindrische spoelkop, om zoveel mogelijk verschillende garensorten te kunnen spoelen. De andere staat in de afdeling weven en is uitgerust met 6 conische spoelkoppen. Ze onderscheidt zich door het smart matrix mtc systeem: hiermee kan elke spoelkop afzonderlijk worden aangestuurd wat

betreft snelheid, diameter en het aantal meters per cone.

Ook voor het borduren is een nieuwe (Zuid-Koreaanse) machine aangeschaft. In tegenstelling tot de vorige machine heeft zij 15 in plaats van 12 naalden. Het werkvlak van de machine is groter dan de vorige met als gevolg dat er grotere ontwerpen in een keer kunnen worden geborduurd.

Een van de computergestuurde Dornier jacquard weefmachines is uitgebreid met vier extra inslag-aangevers waardoor het totaal voor deze machine uitkomt op 12. De uitbreiding stelt ons in staat om met meer verschillende garens te werken en het kleurenspectrum uit te breiden. Alle weefmachines zijn tot slot uitgerust met zogenaamde knopenvangers.

Bezoekersresultaat

Ondanks alle inspanningen bleef het bezoekersaantal helaas achter op de prognose. Voor het eerst sinds jaren is de bezoekersprognose, gesteld op 50.000 per jaar, niet gehaald. Het museum sluit 2011 af met 44.857 bezoekers. In 2011 maakten 1.581 personen gebruik van de verhuurmogelijkheden en accommodaties in het EntreeGebouw. Deze worden niet meegerekend met de bezoekersaantallen. De bezoekersgroepen die we goed op peil wisten te houden zijn het onderwijs en de gebruikers van het TextielLab. Vooral de 'individuele' bezoekers kwamen minder naar het museum dan verwacht. De thema's van de tentoonstellingen zijn niet ruimschoots opgepakt door pers en publiek. De publieksevenementen, waarbij in 2011 het Textielweekend is weggefallen, werden minder druk bezocht. Ook speelde het zonnige voor- en najaar het museum flink parten. Ook het pleisterplan, opgesteld halverwege het jaar in verband met de tegenvallende bezoekerscijfers, met diverse kortingacties en inzet van extra communicatiemiddelen, heeft minder effect gehad dan verwacht. Op basis van de terugval in bezoekers is besloten om de semi-permanente tentoonstelling 'Hete harten, koele koppen. Werken in de textiel' die tot 2013 was gepland, een jaar eerder te ontmantelen. Op deze vrijkomende, eerste verdieping van het museumgebouw zullen vanaf de zomer 2012 collectietentoonstellingen

en presentaties van het TextielLab zijn te zien. Op deze manier wordt het tentoonstellingsaanbod uitgebreid en ontstaat er meer dynamiek in het aanbod naar het publiek.

Wat deden we voor en met onze partners?

Het Textielmuseum werkte in 2011 weer samen met diverse partners. De vorm van samenwerking verschilde: van samen te organiseren activiteiten tot het delen van kennis en het verlenen van diensten.

De partners zijn te onderscheiden in:

- Partners Project Tilburg Textiles en 2018 Brabant Culturele Hoofdstad
- Educatieve partners
- Bedrijven en instellingen gerelateerd aan het TextielLab
- Erfgoedhuis Noord-Brabant
- Bruiklenen betreffende de museumcollectie
- Stichting Vrienden Textielmuseum
- Partners in het registratieproject Archief de Ploeg

Tilburg Textiles en 2018 Brabant Culturele Hoofdstad

In de context van het al eerder genoemde 'Tilburg Textiles' organiseerde het Textielmuseum, als één van de ambassadeurs van deze manifestatie, in samenwerking met anderen, drie activiteiten. Voor het project 'Vaandels Hoog' ontwierp ontwerper Sigrid Calon in opdracht van het Textielmuseum en KANT social design negen bijzondere ontwerpen voor nieuwe vaandels van negen verenigingen en organisaties op het gebied van de blaasmuziek in de gemeente Tilburg. De vaandels maakten onderdeel uit van de openingsmanifestatie die 14 mei jl. in de Spoorzone plaatsvond. Ze werden in het najaar in het Textielmuseum en Galerie 56 gepresenteerd. Zoals we lazen vond ook de tentoonstelling

'iFABRIC - European Talent' in dit kader plaats. 29 oktober beleefde Tilburg de slotmanifestatie met in het Textielmuseum de TEXnight, een avondprogramma rondom textiel, design en mode samen met en voor studenten en jonge, talentvolle ontwerpers. Ook gaf het Textielmuseum gehoor aan het indienen van projecten voor het bidbook voor de kandidatuur van 2018 Brabant Culturele Hoofdstad. Belangrijk criterium voor de inhoud van deze projecten was de samenwerking met partners. Vijf projecten zijn ingediend variërend van een 'laboratorium voor de toekomst' waarin onder meer samenwerking met Philips en de TUE wordt bepleit als het wereldrecord van het grootste (nu: 995 m²) tapijt vervaardigd met diverse textieltechnieken door minimaal 4.000 Brabanders. In december werd bekend dat in ieder geval één project van het Textielmuseum wordt opgenomen in het bidbook.

Educatieve partners

Voor het ontwikkelen van programma's, passend binnen het curriculum van opleidingen, is intensieve samenwerking met onderwijsinstellingen essentieel. Binnen het European Textile Trainee (ETT) project werd in 2011 samengewerkt met:

- Aalto University, School of Art and Design, Helsinki, Finland
- National Academy of the Arts Bergen (KHIB), Norway
- The Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Design, Copenhagen, Denmark
- Hochschule für Kunst und Design Burg Giebichenstein, Halle, Germany
- Sint-Lucas Hogeschool Beeldende Kunst Gent, Belgium
- Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK), Gent Belgium
- COMO Textile institutes, Servizi Industriali Srl., UICOMO, Como, Italy.

Gesprekspartners op het niveau van academies zijn: Design Academy Eindhoven, Amsterdam Fashion Institute (AMFI), Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg, Gerrit Rietveld Academie Amsterdam en

Hogeschool Sint Lucas Gent. Gesprekspartners van middelbare beroepsopleidingen zijn: ROC Tilburg / School voor Mode en Sint Lucas Boxtel. Met deze twee opleidingen op ROC/MBO gebied zijn inmiddels meerdaagse lesprogramma's, die plaatsvinden in het Textielmuseum, ontwikkeld welke structureel in het curriculum zijn opgenomen. Ook met het voortgezet onderwijs, in dit geval het Koning Willem II College in Tilburg, is een programma op gebied van weven structureel van aard.

Partners TextielLab

Het succes van alle TextielLab-projecten die de revue passeerden in 2011 is mede te danken aan (internationale) bedrijven zoals spinnerijen, software bedrijven en machinefabrikanten. Ook zij werken dag in dag uit met dezelfde gedrevenheid aan het ontwikkelen van nieuw gereedschap en materiaal voor het maken van bijzonder textiel waarmee het TextielLab aan de slag kan om nieuwe stoffen te ontwikkelen. Ook deze fabrikanten zijn constant op zoek naar de grenzen van wat mogelijk is. Zonder deze partners zijn onze projecten niet realiseerbaar. We blijven dus constant op zoek naar nieuwe projecten en partners die ons versterken en uitdagen. De nieuwe productontwikkelaar breien van het TextielLab volgde een werkperiode bij Stoll in Duitsland. Daarnaast bezochten de staf en medewerkers TextielLab de machinebeurs ITMA in Barcelona en de TechTex en Texprocess in Frankfurt. Er is vooral gekeken naar de verschillende aanbieders van machinebouwers om de 'partnersketen' verder in kaart te brengen en zich te oriënteren op de verwerving van nieuwe machines.

Meting risicoanalyse collectiemanagement

In 2011 vond de tweede meting risicoanalyse collectiemanagement plaats. Werd de eerste in 2006 uitgevoerd door het Museumconsulentschap van het Erfgoedhuis Zuid-Holland in samenwerking met de Erfgoedinspectie, ditmaal lag het onderzoek in handen van het Erfgoedhuis Noord-Brabant. Op meerdere vlakken werkt het Textielmuseum samen met dit Erfgoedhuis, dat ondersteuning biedt op het gebied van collectiebeheer, subsidies en studiefaciliteiten. Deze

metingen naar het beheer en omgaan met de collectie die resulteren in conclusies en aanbevelingen houden het museum scherp op zijn collectietaken.

Geconcludeerd werd onder meer dat het administratief collectiebeheer goed op orde is.

Op het gebied van conservering werd aanbevolen de ijking van de sensoren van de luchtbehandelingsinstallaties op te nemen in het onderhoudscontract met de installateur. Binnen de collectiehulpverlening is het wenselijk een prioriteitenlijst aan te leggen voor het ontruimen van collectieonderdelen bij calamiteiten. Gelijktijd met deze meting vond het onderzoek ten behoeve van het Nederlands Museumregister plaats. Hierbij moet het museum volgens diverse inhoudelijke criteria worden getoetst. Het Textielmuseum doorstond de toets en is voor een periode van vijf jaar weer opgenomen in dit register.

Bruiklenen aan musea en instellingen

In 2011 zijn door het Textielmuseum diverse werken uit de museumcollectie uitgeleend aan andere musea en instellingen. Zie voor het overzicht de bijlage achterin dit verslag.

Vrienden van het Textielmuseum

Het bestuur van de Stichting Vrienden verraste haar Vrienden (ledenaantal januari 2012: 809) op een interessante Vriendendag in het museum. Het programma dat in 2010 een goed gehoor vond werd wederom in 2011 op een soortgelijke wijze uitgevoerd. Vier geselecteerde, pas afgestudeerde, ontwerpers van de Design Academy Eindhoven presenteerden hun eindexamenwerk. Op hun werk kon door de Vrienden worden gestemd. Diegene die de meeste stemmen kreeg ontving de Vriendenprijs van € 1.000. De prijs werd toegekend aan Michelle Baggerman met haar project 'Precious Waste.' Vanuit plastic tassen ontwikkelt zij garens die vervolgens worden geweven tot elegante producten.

Registratieproject Archief De Ploeg

Van 2009-2012 loopt het registratieproject Archief De Ploeg. Het project is gesubsidieerd door de Mondriaan Stichting, de provincie Noord-Brabant, de gemeente

Bergeijk, de firma Spectrum en de Vrienden van het Textielmuseum. Zowel interne als externe medewerkers zijn hiermee aan de slag. Het archief is gewijd aan Weverij De Ploeg, een kleiner deel gaat over dochteronderneming 't Spectrum. In 2011 is de registratie en fotografie van de textielcollectie afgerond, in totaal 2.500 objecten. Alle geregistreerde objecten zijn geordend, waar nodig schoongemaakt, en verpakt. Ook is in het najaar het eerste deel van de historische fotocollectie van De Ploeg (1.000 foto's) beschreven en gedigitaliseerd. Het project wordt afgerond voorjaar 2012, direct gevolgd door een tentoonstelling in het museum.

BIJLAGE

Tentoonstellingen en activiteiten 2011

'ReThink!'

t/m 30 januari 2011

'De vijfde wand. Werk van Diek Zweegman 1937-2004'

11 februari t/m 29 mei 2011

'The making of...Projects of the TextielLab'

11 juni t/m 18 september

'i FABRIC. EUROPEAN TALENT'

24 september t/m 29 januari 2012

'Lelies en distels. Bloemmotieven in tafeldamast'

6 november 2010 t/m 7 november 2011

'Timetables'

19 november t/m 4 november 2012

PlatFormpresentaties

'TextielLab – behind the scenes

Projecten Yearbook 2010'

26 mei t/m 25 september

'TextielLab – behind the scenes

The Exchange'

15 oktober t/m 29 november

Museumweekend

2 en 3 april

Open Monumentendag

9 september

European Textiles Trainees project (Textielmuseum)

6 september t/m 7 oktober

Expertmeetings

26 mei en 6 oktober

TEXnight

29 oktober

Uitgaande bruiklenen 2011

In 2011 zijn de volgende bruiklenen verstrekt uit de collectie van het Textielmuseum:

Stroom, Den Haag

Tentoonstelling 'There, I Fixed It', 13 maart - 15 mei 2011
BK0153a=g, Krijn Giezen, 'Zonder titel (installatie)', 1965-1989

Edelkoort Exhibitions, Parijs

Tentoonstelling 'Talking Textiles', Salone Internazionale del Mobile, Milaan, 12-17 april 2011
15126, Maarten Baas; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, 'Animal Skin' (1), 2008-2009

Stedelijk Museum 's-Hertogenbosch

Tentoonstelling 'Blush : design in full colour by Scholten & Baijings', 29 april-28 augustus 2011

Werken van Scholten & Baijings; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg

15182a=k, 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (zilver-wit-pink), 2009

15185a=k, 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (fluorgeel-wit), 2009

14951a=c, Ontwerp voor tafelgoed 'The life of a tunafish', 2008

14952a=c, Ontwerp voor tafelgoed 'Milk carton', 2008

15180, Ontwerp voor 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (zilver-wit-pink), 2009

15181a=h, Proefstalen voor 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (zilver-wit-pink), 2009

15183, Ontwerp voor 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (fluorgeel-wit), 2009

15184a=f, Proefstalen voor 'Paper Table', tafelgoed uit het project 'Total Table Design' (fluorgeel-wit), 2009

Gemeentemuseum Helmond

Tentoonstelling 'Johan - Made by Vlisco',

30 april–23 oktober 2011
 14675b, Johan Jacobs; P.F. van (Helmond) Vlissingen & Co. Gordijnstof met gestileerde dotterbloemen, 1898
 14683, Johan Jacobs; P.F. van (Helmond) Vlissingen & Co., Rok met dessin van hertjes, vogels en bomen, 1945-1951 ca
 14700, Johan Jacobs; P.F. van (Helmond) Vlissingen & Co., Kussenovertrek met imitatiebatik, 1900-1930 ca

Palthe Huis, Oldenzaal
 Tentoonstelling 'Punto Tirato', 20 mei–31 augustus 2011
 08056, Anja de Roos, 'Chair sweet chairs', 1989-1990
 10317, Marcel Wanders, 'Lace table' (prototype), 1997
 12354, Niels van Eijk, 'Bobbin Lace Lamp', 2001-2002
 14327a, Hella Jongerius; Vitra, Poef 'Bovist', model 'Lacemaker', 2005-2006

Gallery Libby Sellers, Londen
 Tentoonstelling 'Gallery Libby Sellers presents Formafantasma at DesignMiami/Basel', 13-18 juni 2011
 15438a=c, FormaFantasma (Andrea Trimarchi en Simone Farresin); TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, 'Colony', wandkleden/dekens, 2011

Museum Kempenland, Eindhoven
 Vreemd in Eindhoven, 4 september 2011-8 januari 2012
 Diverse objecten tafelgoed van Chris Lebeau, M.C. Esscher, Kitty van der Mijll Dekker, Theodoor Nieuwenhuis, uitgevoerd door E.J.F. van Dissel & Zonen, Van den Briel & Verster, W.J. van Hoogerwou, ca 1900 – 1971
 06788, Chris Lebeau; Eindhovensche Trijpfabrieken Schellens & Marto; Henry van de Velde, Eetkamerstoel, 1930
 09237, Chris Lebeau; Eindhovensche Trijpfabrieken Schellens & Marto, Trijpstempel met motief 'Arend', 1930
 11273a=d, Chris Lebeau; Léo Schellens & Co. Eindhoven, 'Vliegend hert', stoel, 1923

Hearst Magazines (Elle Wonen), Amsterdam
 Presentatie Inside Design Amsterdam, 23-25 september 2011
 15315, Mae Engelgeer; TextielLab Audax Textielmuseum

Tilburg, Interieurstof 'Cover', 2010
 15327, Maarten Kolk; Guus Kusters; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, Karpets 'Waterloop-Algengroei', 2010
 15405 e.v., Borre Akkersdijk; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, diverse objecten Knitting 3d patterns, 2011

Borre Akkersdijk
 ByBorre Parijs fashion show, 4 oktober 2011
 15406a=c, Borre Akkersdijk; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, 'Knitting 3d patterns' C2-BB02 (korte broek en hemd), 2011
 15407, Borre Akkersdijk; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, Knitting 3d patterns' C2-BB03, 2011

Musée des Arts Decoratifs, Parijs
 Maarten Baas, the curiosities of a designer, 7 oktober 2011–12 februari 2012
 15126, Maarten Baas; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg, 'Animal Skin' (1), 2008-2009

Materiaalfonds voor BKV, Amsterdam
 Tentoonstelling Doen / Materiaalprijs in Van Abbe-museum, 22-30 oktober 2011
 Werken van Maarten Kolk; Guus Kusters; TextielLab Audax Textielmuseum Tilburg
 15326a=j Droogdoek 'Waterloop-waterkleuren', 2010
 15328, Grand foulard 'Waterloop-visserij' (M00-01), 2010
 15330, 'Waterloop-vis (schol)' (M2-01), autonoom object, 2010
 15332, 'Waterloop-vis (makreel, zalmforel, rode poon, zeebaars, wijting)' (L1-01), autonoom object, 2010
 15333a=f, , Stalenbundels 'Waterloop #1', 2010

Sungkok Art Museum, Seoul
 Tentoonstelling Open Mind: International Contemporary Metal Art Exhibition-History and the New Material, 4 november–25 december 2011
 BK0110 Lam de Wolf, 'Draagbaar object', 1982
 BK1011 Lam de Wolf, 'Draagbaar object', 1981
 BK1012 Lam de Wolf, 'Draagbaar object', 1982

BK1030 Lam de Wolf, 'Hoofd sier Poëzieplaatje',
hoofdsieraad, 1985

Graphic Design Museum, Breda
Tentoonstelling The Pop-Up Generation, 12 december
2011–15 april 2012
15464, Borre Akkersdijk, Veelkleurige kinderjas uit de
collectie 'Ready-Made', 2010

Museumpublicaties 2011

- Annemarie de Bree, Guus Ros, Marjan Unger,
tekstredactie Hanneke Oosterhof. *De vijfde wand: werk
van Diek Zweegman, 1937-2004*. Rotterdam: 010, 2011.
- Yoka Stada, Suzan Russeler en Hanneke Oosterhof.
TextielLab Yearbook 2010. - Tilburg: Stichting
Mommerskwartier / Audax Textielmuseum Tilburg,
2011.
- Suzan Russeler. *i Fabric. European talent*. Tilburg:
Stichting Mommerskwartier / Audax Textielmuseum
Tilburg, 2011.
- Simone de Waart, tekstredactie Hanneke Oosterhof.
*Textielwarenkast: grondstoffen voor textiel gisteren,
vandaag en morgen*. Tilburg : Stichting
Mommerskwartier / Audax Textielmuseum Tilburg,
2011.
- Willemijn de Jonge, Ellen Sillekens, Bea Nieuwenhuis.
*Interconnections: binding talent together, European
Textile Trainees 2008-2011*. Tilburg: Stichting Mom-
merskwartier / Audax Textielmuseum Tilburg, 2011

Uitgave Audax Textielmuseum Tilburg en Stichting Vrienden Textielmuseum

- *Textuur 2011*, nummer 7
- *Textuur 2011*, nummer 8

Textielmuseum in de media

In 2011 is er in volgende publicaties geschreven over het
Textielmuseum: *Hands on Dutch Design in de 21e eeuw*
(auteur: Jeroen Junte, uitgever: wbooks), *Nieuw elan in
een historische omgeving* (uitgever: Stichting tot Behoud
van Tilburgs Cultuurgood) en *Architectuurgids Midden-
Brabant* (uitgever: CAST).

Over het Textielmuseum verschenen artikelen in de
tijdschriften *Residence*, *Quest* en *kM*. Het Textielmuseum
was opnamelocatie voor het AVRO programma Kunst
& Kitsch (1.000 bezoekers) en er is een item voor het tv-
programma Klokhuis opgenomen.

Verschillende projecten van het TextielLab kregen
aandacht in de media, zoals de getufte kleden door
Lizan Freijssen in *de Volkskrant*. Op internet werd veel
geschreven over projecten die in het TextielLab zijn
uitgevoerd. Het project Exchange hotel kreeg bijzonder
veel aandacht, onder andere in *de Volkskrant*, *NRC
Handelsblad*, *Brabants Dagblad* en op internet.

Het evenement TEXnight verscheen in veel lokale media.

Op sociale media als Facebook en Twitter werden voor,
tijdens en na de TEXnight veel berichten geplaatst.

Ook kregen de tentoonstellingen media aandacht.

'De vijfde wand : werk van Diek Zweegman' in *Brabants
Dagblad*, het tijdschrift *Brabant Cultureel* en op www.designgeschiedenis.nl; 'The making of...' in *de Volkskrant*,
het tijdschrift *Items* en een uitgebreide bespreking op
www.kunstnieuws.nl; 'i FABRIC. EUROPEAN TALENT'
in het *Brabants Dagblad* en digitaal op verschillende
websites zoals www.dearchitect.nl, www.dutchdfa.nl
en www.abitare.it. Informatie over de tentoonstelling
'TimeTables' in de Damastweverij verscheen op een
kookblog en diverse tweets op internet. Een verzameling
artikelen op internet over het museum is terug te vinden
via: <http://www.scoop.it/t/textielmuseum>

Colofon

Uitgave van

Stichting Mommerskwartier
Postbus 4265, 5004 JG Tilburg
www.stichtingmommerskwartier.nl

Stichting Mommerskwartier bestaat uit de instellingen:
Audax **Textielmuseum** Tilburg, www.textielmuseum.nl
Regionaal **Archief** Tilburg, www.regionaalarchieftilburg.nl
Stadsmuseum Tilburg, www.stadsmuseumtilburg.nl

Tekst / redactie / coördinatie

Hanneke Oosterhof
Jeannette Bertels
Laure Sauer
Floor Westerborgen

Beeldverantwoording:

Foto's: Joep Vogels

Grafisch ontwerp

studio frederik de wal, Schelluinen

Druk

Gianotten, Tilburg

Oplage

250

Audax / **Textielmuseum** / Tilburg

